U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **Prefa Pardubice a. s.,** se sídlem U Prefy 579, Rosice nad Labem, proti žalovanému **předsedovi Krajského soudu v Hradci Králové,** se sídlem Československé armády 218, Hradec Králové, o žalobě proti přípisu žalovaného ze dne 8. 7. 2009, č. j. Spr 2470/2009, v řízení o kasační stížnosti ze dne 11. 5. 2010 podané zaměstnancem žalobkyně JUDr. P. B. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2010, č. j. 44 Ca 120/2009 - 45,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou ze dne 4. 8. 2009 se žalobkyně domáhala zrušení „*rozhodnutí předsedy Krajského soudu v Hradci Králové dokumentovaného přípisem ze dne 8. 7. 2009, č. j. Spr 2470/2009*“, jímž žalovaný žalobkyni sdělil, že bez dalšího opatření odložil její podnět na podání návrhu na zahájení kárného řízení proti soudci téhož krajského soudu Mgr. Tomáši Liskovskému.

[2] Krajský soud v Praze (jemuž byla věc přikázána usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2009, č. j. Nad 18/2009 - 18) v záhlaví označeným usnesením žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 65 odst. 1 a § 70 písm. a) s. ř. s.

[3] Proti tomuto usnesení byla podána včasná kasační stížnost ze dne 11. 5. 2010. Jako stěžovatel byla označena žalobkyně, „*právně zast. JUDr. P. B., asistentem prokuristy Ing. Jana Suchánka*“. JUDr. B. byla kasační stížnost i podepsána.

[4] Usnesením ze dne 17. 5. 2010 (č. l. 56) krajský soud žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě patnácti dnů od doručení usnesení předložila soudu plnou moc, kterou by osvědčila, že si zvolila pro řízení o kasační stížnosti právního zástupce, nemá-li sama vysokoškolské vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie. V reakci na tuto výzvu žalobkyně („*právně zast. prokuristou Ing. Janem Suchánkem*“) zaslala soudu datovou schránkou plnou moc, jíž prokurista žalobkyně Ing. Jan Suchánek zmocnil zaměstnance žalobkyně JUDr. P.

B. mimo jiné též k zastupování žalobkyně „*ve věci kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2010, č. j. 44 Ca 120/2009*“.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti mimo jiné poukázal na skutečnost, že není zřejmé, zda JUDr. B. je zaměstnancem žalobkyně.
[6] Krajský soud následně věc předložil Nejvyššímu správnímu soudu. Ten usnesením ze dne 22. 7. 2010 (č. l. 75) žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů od doručení usnesení prokázala, že osoba, která za ni jedná (JUDr. P. B.), 1) má vysokoškolské právnické vzdělání a 2) je jejím zaměstnancem, a dále, že 3) prokurista žalobkyně (Ing. Jan Suchánek) byl ke dni podání předmětné kasační stížnosti oprávněn zmocňovat či pověřovat zaměstnance žalobkyně k jejímu zastupování v řízení před správními soudy.

[7] K této výzvě žalobkyně zaslala soudu datovou schránkou vyjádření ze dne 10. 8. 2010, jež obsahovalo též podmíněný návrh na ustanovení zástupce (podání bylo digitálně podepsáno prokuristou Ing. Suchánkem). Přílohou podání pak byly: ověřená kopie diplomu ze dne 7. 12. 1966, jímž byl P. B. přiznán titul JUDr., kopie dohody o provedení práce ze dne 2. 5. 2010, uzavřené mezi žalobkyní a JUDr. B., ověřená kopie výpisu z obchodního rejstříku týkajícího se žalobkyně s údaji platnými ke dni 9. 8. 2010, a dále podklady pro případné rozhodování o ustanovení zástupce.

[8] V uvedeném vyjádření je k bodu 3) výzvy soudu poukázáno na přiložený výpis z obchodního rejstříku, z nějž plyne, že prokurista Ing. Jan Suchánek není omezen v jeho jednání. Právní názor soudu, na jehož základě byla žalobkyně vyzvána, přitom nemá oporu v právním řádu České republiky. Podle § 14 odst. 1 obchodního zákoníku je prokurista zmocněn ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Prokuristovy kroky jsou současně též úkony v rámci obvyklého hospodaření, neboť valné hromady žalobkyně opakovaně za její podnikatelský záměr stanovily dosažení satisfakce za škody způsobené korupčním zneužitím Krajského soudu v Hradci Králové organizovaným zločinem. Dále je citována též Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (publ. pod č. 33/1997 Sb.). Pokud by legitimita zastupování JUDr. P. B. nebyla doložena dostatečně, obsahuje podání podmíněný návrh na ustanovení zástupce.

[9] Nejvyšší správní soud se zabýval v prvé řadě splněním podmínek řízení, přičemž dospěl k závěru, že o kasační stížnosti nemůže věcně jednat a odmítl ji z následujících důvodů.

[10] Dle § 102 s. ř. s. je kasační stížnost opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení (dále jen „stěžovatel“), domáhá zrušení soudního rozhodnutí.

[11] Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná, nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

[12] Z kasační stížnosti, jakož i z dalších listin, jež žalobkyně doložila na výzvy soudu, vyplynulo, že jejím jménem měl v předmětném řízení jednat její zaměstnanec JUDr. P. B. V takovém případě soud musel ověřit splnění podmínek, za nichž může zaměstnanec za stěžovatele v řízení o kasační stížnosti jednat.

[13] V této souvislosti soud z předložené ověřené kopie diplomu ze dne 7. 12. 1966 a z kopie dohody o provedení práce ze dne 2. 5. 2010 považuje za prokázané, že JUDr. P. B. disponuje relevantním vysokoškolským právnickým vzděláním a současně je zaměstnancem žalobkyně.

[14] Dále se soud musel zabývat otázkou, zda JUDr. B. byl žalobkyní k zastupování před kasačním soudem pověřen. Zde je nutno konstatovat, že oprávnění JUDr. B. jednat za žalobkyni je dovozováno z plné moci ze dne 10. 5. 2010, jíž prokurista žalobkyně Ing. Jan Suchánek zmocnil dotčeného zaměstnance žalobkyně mimo jiné též výslovně k zastupování žalobkyně „*ve věci kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2010, č. j. 44 Ca 120/2009*“.

[15] Na tomto místě však vyvstala otázka, zda sám zmíněný prokurista byl ke dni podání kasační stížnosti oprávněn jednat za žalobkyni v soudním řízení správním, resp. zda byl oprávněn udělit plnou moc třetí osobě (zde zaměstnanci žalobkyně) k zastupování žalobkyně před správním soudem.

[16] Pokud jde o jednání účastníků v řízení před správním soudem, tato problematika je obecně upravena v § 33 a násl. s. ř. s., jednání a zastoupení stěžovatele v řízení o kasační stížnosti je pak stanoveno specificky ve výše citovaném § 105 odst. s. ř. s.

[17] Podle § 33 odst. 4 s. ř. s. za právnickou osobu jedná ten, kdo je k tomu oprávněn podle zvláštního zákona. Pro určení osob oprávněných jednat za právnickou osobu se použije obecná úprava obsažená v § 20 občanského zákoníku. V posuzovaném případě je žalobkyně obchodní společností [podnikatelem ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) obchodního zákoníku], proto se na ni vztahuje speciální úprava týkající se jednání podnikatele obsažená v obchodním zákoníku, která má přednost před obecnou úpravou občanskoprávní. Jednání podnikatelů lze dělit na jednání osobní a na jednání v zastoupení, přičemž se rozlišuje zastoupení zákonné a smluvní. Osobní jednání podnikatele je upraveno v § 13 obchodního zákoníku, podle něhož právnická osoba jedná statutárním orgánem. Pokud jde o zákonné zastoupení, obchodní zákoník dále rozlišuje tři jeho způsoby, a to zastoupení vedoucím organizační složky podniku podle § 13 odst. 3 obchodního zákoníku, zastoupení osobou pověřenou při provozování podniku určitou činností podle § 15 obchodního zákoníku a zastoupení jinou osobou jednající v provozovně podnikatele, nemohla-li třetí osoba vědět, že jednající osoba k tomu není oprávněna podle § 16 obchodního zákoníku (tzv. nezmocněný jednatel). Smluvním zastoupením je zastoupení na základě udělené plné moci nebo prokury (srov. Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 98 - 107).

[18] Institut prokury je zakotven v § 14 obchodního zákoníku. Pro účely souzené věci je vhodné uvést, že podle odstavce 1 tohoto ustanovení prokurou zmocňuje podnikatel

prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Prokuru lze udělit jen fyzické osobě. Podle odstavce druhého v prokuře není zahrnuto oprávnění zcizovat nemovitosti a zatěžovat je, ledaže je toto oprávnění výslovně v udělení prokury uvedeno. Z odstavce 7 pak vyplývá, že prokura nezaniká smrtí podnikatele, pokud podnikatel nestanovil, že má trvat pouze za jeho života. Po smrti podnikatele však může prokurista činit jen úkony v rámci obvyklého hospodaření, a je povinen podat neprodleně návrh na zápis tohoto omezení prokury soudu. Úkony přesahující rámec obvyklého hospodaření může prokurista činit jen se souhlasem dědiců a se svolením soudu.

[19] Odborná literatura charakterizuje prokuru jako „*speciální, široce koncipovanou plnou moc, kterou může udělit pouze podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku. Prokura je zastoupením smluvním, typickým pro obchodní vztahy. (...) Pro prokuru je charakteristické, že její rozsah je stanoven samotným zákonem. (...) Ze zákonné dikce plyne, že mimo okruh prokuristovy dispozice se budou nacházet především právní úkony týkající se oblastí nesouvisejících vůbec s podnikáním, jako je např. nakládání s osobním majetkem podnikatele, stejně jako právní úkony jdoucí mimo provoz podniku. Mezi takové můžeme zahrnout třeba prodej podniku nebo ustavení dalšího prokuristy*“ (srov. Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 104). Prokura jako tzv. obchodní plná moc zmocňuje prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku. Mezi autory odborné literatury pak panuje shoda v tom, že při interpretaci pojmu „provoz podniku“ bude nezbytné vycházet z judikatury a z okolností konkrétního případu (srov. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 47, nebo obdobně Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl. 4. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 190).

[20] K obsahu prokury se vyjádřil Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2713/2009 (citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na www.nsoud.cz), v němž uvedl, že „*[p]odle teorie je prokura obchodněprávní plná moc. Propůjčuje prokuristovi zákonem upravenou schopnost zastupovat podnikatele, není však zákonným zmocněním. Neexistuje proto ‚povolání prokurista‘ či prokura jako předem určená funkce ve vnitřní struktuře společnosti. Zákonná úprava prokury slouží především požadavku právní jistoty v obchodněprávním styku, kdy musí mít třetí osoby jistotu o tom, zda jednají s osobou, která je oprávněna podnikatele navenek zastupovat.*“ V citovaném rozsudku se Nejvyšší soud vyjádřil rovněž k odlišnému postavení prokuristy a statutárního orgánu. Konstatoval, že rozdíl mezi statutárním orgánem a prokuristou „*nespočívá jen ve skutečnosti, že prokurista je zástupcem podnikatele a statutární orgány jednají jako podnikatel sám, podstatné je to, že postavení statutárního orgánu v kapitálových obchodních společnostech mají její vnitřní výkonné orgány (představenstvo, jednatelé), které vykonávají řídící působnost upravenou zákonem, společenskou smlouvou či stanovami. Těžiště této působnosti leží ve vnitřní sféře společnosti, kde uvedeným orgánům náleží každodenní rozhodovací a řídící činnost, která může být někdy spojena i s nutností jednat navenek. Taková působnost u prokuristy zcela chybí, protože účelem prokury je ustanovení zástupce společnosti způsobilého zavazovat společnost navenek ve věcech provozu jejího podniku.*“

[21] Institut prokury je používán především v obchodních vztazích. Prokurista jako smluvní zástupce podnikatele je za podnikatele oprávněn uzavírat právní úkony týkající se provozu podniku, tj. převážně zastupovat podnikatele v obchodních závazkových vztazích a ve vztazích na tyto úkony navazujících. Činnost prokuristy tak spočívá zejména v jednání s obchodními partnery, dodavateli či odběrateli, v uzavírání obchodních smluv apod. Prokurista má současně procesní oprávnění jednat za společnost v občanském soudním řízení podle § 21 odst. 1 písm. d) o. s. ř., což souvisí především s jeho oprávněním vymáhat u soudu plnění z uzavřených obchodněprávních smluv apod. Prokuristovi ovšem nenáleží manažerské rozhodování o vnitřních otázkách chodu společnosti, určování budoucího zaměření podniku, či jeho řízení. Tato pravomoc náleží statutárnímu orgánu, který je pověřen obchodním vedením společnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že podstatou prokury je především zaručení právní jistoty třetích osob v tom smyslu, že jednání prokuristy v obchodněprávních, resp. civilněprávních závazkových vztazích, je způsobilé společnost zavazovat, a že prokurista je osobou pověřenou jednat za společnost navenek v otázkách týkajících se provozu podniku.

[22] Prokurista je tedy osobou, jež má za úkol zabezpečit „provoz podniku“, není ovšem bez dalšího osobou oprávněnou či povinnou vykonávat a uplatňovat práva a plnit závazky a povinnosti, jež pro společnost vyplývají z norem veřejného práva. Nejvyšší správní soud tak již například konstatoval (viz rozsudek ze dne 24. 6. 2010, č. j. 1 Afs 32/2010 - 86, ve věci *Nedcon Bohemia, s. r. o.*; (citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), že prokurista není oprávněn jednat za právnickou osobu před správcem daně podle § 9 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. V daňovém řízení může být prokurista toliko smluvním zástupcem právnické osoby, a to na základě plné moci jemu udělené podle § 10 odst. 3 tohoto zákona. V zákonném vymezení prokury zmocnění zastupovat daňový subjekt podle § 10 odst. 3 uvedeného zákona samo o sobě obsaženo není, neboť placení daní není právním úkonem týkajícím se provozu podniku, nýbrž právním úkonem vztahujícím se k podnikateli.

[23] Obdobně i v nyní souzené věci Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že domáhala-li se žalobkyně svým podnětem podání návrhu na zahájení kárného řízení proti soudci krajského soudu a poté podanou žalobou přezkoumání „rozhodnutí“ předsedy daného krajského soudu ohledně tohoto podnětu, nejedná se o právní úkony, k nimž dochází při provozu podniku ve smyslu výše uvedeném. Jedná se o právní úkony vztahující se k podnikateli. Tyto úkony zjevně neodpovídají rozsahu a účelu zákonného vymezení institutu prokury, jak je definována shora. Na tom nic nemění ani skutečnost, že podle tvrzení žalobkyně její valné hromady opakovaně za podnikatelský záměr společnosti stanovily dosažení satisfakce za škody způsobené korupčním zneužitím Krajského soudu v Hradci Králové organizovaným zločinem. Zde je nutno zdůraznit, že zdejší soud se blíže nezabýval meritem souzené věci, totiž otázkou, zda žalobou napadený přípis předsedy krajského soudu je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. (byť v této otázce již existuje prejudikatura, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2010, č. j. 2 As 66/2009 - 53).

[24] Ustanovení § 33 odst. 4 s. ř. s. prokuristovi [narozdíl např. od § 21 odst. 1 písm. d) o. s. ř.] výslovně nepřiznává procesní oprávnění jednat za právnickou osobu v předmětném soudním řízení správním a ze samotného zákonného vymezení prokury takové oprávnění

nevyplývá. Aby byl prokurista oprávněn zastupovat společnost v soudním řízení správním, muselo by takové zmocnění být výslovně obsaženo např. v listině o udělení prokury či v samostatné plné moci. Pokud by pak prokurista byl na základě takové plné moci zmocněn k zastupování společnosti v soudním řízení správním, mohl by dle § 31 a násl. občanského zákoníku zmocnit dalšího zmocněnce k zastupování společnosti jen v případě, že by k tomu byl výslovně oprávněn v listině o udělené plné moci, nebo že by byl osobou, která je na základě právního předpisu oprávněna nechat se zastupovat substitutem (např. advokátem).

[25] V daném případě však oprávnění prokuristy žalobkyně Ing. Jana Suchánka jednat za žalobkyni před správním soudem, resp. přenést udělenou plnou moc na dalšího zmocněnce, nebylo ani přes výzvu soudu prokázáno. Vzhledem k zásadě, že nikdo nemůže na druhého převést více práv, než sám má *(nemo ad alium transferre potest, quam ipse habet)*, uznávané již v římském právu (srov. Kincl, J., Urfus, V., Škrejpek, M. Římské právo. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 90), z uvedeného plyne, že v řízení nebyla prokázána ani skutečnost, že JUDr. B. byl žalobkyní řádně pověřen k podání předmětné kasační stížnosti jejím jménem a k zastupování žalobkyně v řízení o ní.

[26] Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána osobou k tomu zjevně neoprávněnou a proto ji odmítl dle § 46 odst. 1 písm. c) za použití § 120 s. ř. s.

[27] V řízení nebylo prokázáno, že jménem žalobkyně jednaly k tomu oprávněné osoby, pročež se Nejvyšší správní soud dále nezabýval návrhem na ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti, který byl obsahem podání ze dne 10. 8. 2010, a jenž je z uvedeného důvodu bezpředmětný.

[28] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[29] O vrácení zaplaceného soudního poplatku za kasační stížnost rozhodne krajský soud (§ 3 odst. 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. srpna 2010

JUDr. Lenka
Kaniová
předsedkyně senátu